

Commissiedebat **Datacenters**

Position Paper **Interprovinciaal Overleg**

Donderdag 23 juni vergadert de Kamer over datacenters en het voorbereidingsbesluit over hyperscale datacenters. Vanuit de provincies brengen wij graag de volgende punten onder uw aandacht.

Nederland heeft een sterke digitale infrastructuur nodig

'De wereld digitaliseert en Nederland doet mee in de voorhoede', zo staat in de Nederlandse Digitaliseringsstrategie 2021. Nederland hoort bij de koplopers van de digitale transitie en wil uitblinken als innovatieland waar het gaat om artificial intelligence, internet of things en quantum technologie. Daarnaast is digitalisering essentieel om maatschappelijke uitdagingen het hoofd te bieden zoals een veilige en duurzame voedselvoorziening, schone energie, de woningbouwopgave en toegankelijke zorg. Voor de logistiek en zakelijke dienstverlening is snel internet noodzakelijk. De EU heeft de ambitie om een Europese Digitale Cloud op te zetten (Gaia X), en voor de Green Deal is het gebruik van data cruciaal om de doelstellingen te behalen. Dit alles vraagt om een stevige digitale infrastructuur. Datacenters zijn hierbij noodzakelijk en vormen een essentieel onderdeel van deze digitale infrastructuur, maar hebben een flinke impact op het landschap, het water- en het energiesysteem. Ook staat de regionale economische meerwaarde van datacenters niet in alle gevallen vast. De provincies willen de groei van datacenters faciliteren, maar onder strenge voorwaarden.

Integraal vestigingsbeleid nodig, gebaseerd op brede visie digitale infrastructuur

Binnen het kader van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) worden aanvullende afspraken gemaakt voor de uitwerking van integraal vestigingsbeleid voor grootschalige datacenters (hyperscales) en borging in het provinciale omgevingsbeleid. Dat gaat om selectieve planning en aanwijzing van locaties waar grote datacenters zich in de toekomst mogen gaan vestigen, en de condities waaronder die vestiging kan plaatsvinden. Provincies en gemeenten hebben ervaring met grote ruimtegebruikers en kennis over datacenters en werkbare oplossingen in de omgeving. Zij kunnen de regionale meerwaarde ten opzichte van andere sectoren het beste bepalen. Een voorbeeld hiervan is het programma [LEAP](#), waarbij decentralisering van datacenters en de reductie van het energie- en waterverbruik belangrijke perspectieven zijn. Provincies werken daarom graag samen met het Rijk verder aan een visie op en afspraken over de vestiging van datacenters in de regio als onderdeel van een bredere visie op de Nederlandse digitale infrastructuur. Het Rathenau Instituut benadrukt het belang hiervan in een recent advies aan uw Kamer en pleit voor een nationaal beleidskader digitale infrastructuur, waarin naast ruimtelijke ordening en energie ook rekening gehouden wordt met elementen als strategische (economische) autonomie, duurzaamheid en technische andere componenten (zoals zeekabels).

- Provincies willen samen met het Rijk komen tot een brede visie op een duurzame digitale infrastructuur, die past bij de groeiende digitaliseringsbehoefte. Onderdeel daarvan moet zijn een integrale aanpak voor alle datacenters, waarbij alle relevante componenten worden meegenomen en er ook oog is voor andere grote ruimtevragers.

Zet maximaal in op duurzaamheid en innovatiekracht van datacenters

De provincies zijn van mening dat Nederland ambitieus moet zijn in het streven naar minimale impact van datacenters op de omgeving. De norm moet zijn dat alle datacenters CO₂-neutraal opereren, waar mogelijk zelf duurzame energie opwekken, op real time basis duurzame energie gebruiken, de restwarmte in de omgeving benutten en circulaire gebouwen ontwikkelen die passen in het landschap. In het voorbereidingsbesluit wordt nu vooral gekeken naar aanlandingspunten van windenergie van zee, maar provincies zien ook mogelijkheden op andere plaatsen. Een onderzoek hiernaar en voorbeelden zijn beschreven in het uitvoeringsprogramma van de Ruimtelijk Economische Ontwikkelstrategie ([REOS](#)).

- Provincies willen met het Rijk afspraken maken over stevige impactreductie van datacenters op de leefomgeving, waarbij genoemde factoren meegenomen worden en er gebruik gemaakt wordt van innovatieve technologieën om tot duurzame datacenters te komen. Ook hierbij moet oog zijn voor andere grote ruimtegebruikers en energieverbruikers.

Restwarmte

Restwarmte is in het voorbereidingsbesluit niet meegenomen als vestigingsvoorwaarde. Het REOS geeft aan dat datacenters een groot potentieel aan restwarmte bezitten dat maximaal benut moet worden.

- Provincies pleiten ervoor om de mogelijkheden van restwarmte te benutten en deze component mee te nemen in de afweging voor locaties van datacenters.

Netcapaciteit beschikbaar houden door gebruik use-it-or-lose-it-principe

Netbeheerders moeten netcapaciteit reserveren als een datacenter daartoe een aanvraag doet. Dat kunnen zij momenteel niet weigeren. Ook als de aanvraag tot netcapaciteit niet past in het omgevingsbeleid in een gebied of niet realistisch is. Ook is er een groot verschil tussen het gecontracteerd en daadwerkelijk verbruikt vermogen van datacenters. Een datacenter moet altijd kunnen functioneren om data beschikbaar te houden. Door maximaal vermogen aan energie in te kopen, beperken zij de risico's van uitval. In de praktijk betekent dit dat een groot deel van het vermogen (tot 60%) niet gebruikt wordt, maar ook niet beschikbaar is voor de energiemarkt. Om dit tegen te gaan wordt in het buitenland het 'use-it-or-lose-it-principe' succesvol toegepast: het niet gebruikte vermogen valt terug en wordt weer beschikbaar voor de markt.

- Provincies willen samen met het Rijk en netwerkbeheerders afspraken maken over het alleen in behandeling nemen van een aanvraag voor netcapaciteit als dat past binnen het regionale omgevingsbeleid.
- Provincies roepen het Rijk op om de mogelijkheden voor invoering van het 'use-it-or-lose-it-principe' te onderzoeken.

Gelijke vestigingsvoorwaarden met maatwerk per provincie

Het voorbereidingsbesluit richt zich op de vestiging van hyperscale datacenters, maar werkt door naar alle typen datacenters met een omvang van meer dan 10 ha en een elektrisch vermogen van 70 megawatt of meer. In het voorbereidingsbesluit staat dat, in overleg met medeoverheden, en aanvullend aan de NOVI, nadere ruimtelijke keuzes gemaakt worden over de locaties van grote datacenters in Nederland. Deze keuzes worden in instructieregels vastgelegd. De provincies zijn van mening dat hyperscales niet apart behandeld kunnen worden, omdat er vanuit de dienstenrichtlijn geen juridisch onderscheid gemaakt kan worden tussen hyperscales en andere datacenters. Beleid zou moeten aangrijpen op de grootte van impact op de ruimte, water- en energievoorziening, en in samenhang met beleid voor andere typen grootverbruikers.

Level playing field en maatwerk

Het is belangrijk dat er een nationaal en Europees level playing field gecreëerd wordt, zodat er geen waterbedeffering ontstaat. De provincies willen samen met het Rijk vestigingsvoorwaarden opstellen voor datacenters, waarbij er aandacht is voor de consequenties voor andere grote ruimtegebruikers. Het gaat dan om randvoorwaarden zoals de impact op de omgeving, multifunctioneel ruimtegebruik, uitwerking stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan, energie, water, voorkomen van lichthinder, geluid en warmte. De uitwerking van deze afspraken moet de verantwoordelijkheid van provincies zijn, waarbij ruimte blijft voor maatwerk per provincie. Provincies hebben samen met de gemeenten het beste zicht op waar de datacenters kunnen worden ingepast in de omgeving. Rijk en provincies trekken gezamenlijk op in het dossier 'GRIP op grootschalige bedrijvigheid' wat een zorgvuldige basis biedt voor samenwerking met betrekking tot de vestiging van datacenters, bijvoorbeeld op het gebied van clustering en selectiviteit.

- Provincies willen samen met het Rijk, op basis van het REOS, keuzes maken voor de vestigingsvoorwaarden van datacenters, waarbij ruimte blijft voor maatwerk per provincie.